

Sygn. akt II Ka 70/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 kwietnia 2018 r.

Sąd Okręgowy w Sieradzu – II Wydział Karny, w składzie:

Przewodniczący	-	SSO Marek Podwójniak
Protokolant	-	sekr. sąd. Monika Szukalska

przy udziale Prokuratora Okręgowego w Sieradzu Marzenny Monwid-Olechnowicz,

po rozpoznaniu w dniu 25 kwietnia 2018 r. sprawy: **A. M. (1)**

oskarżonego z art. 178a § 1 kk,

na skutek apelacji wniesionej przez Prokuratora Rejonowego w Zduńskiej Woli,

od wyroku Sądu Rejonowego w Zduńskiej Woli,

z dnia 08 lutego 2018 r. w sprawie II K 364/17,

1. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok,
2. kosztami sądowymi postępowania odwoławczego obciąża Skarbu Państwa.

Sygn. akt II Ka 70/18

UZASADNIENIE

A. M. (1) oskarżono o to, że:

w dniu 11 października 2017 roku o godzinie 21,00 w Z., na ulicy (...) będąc w stanie nietrzeźwości – 0,28 mg/l alkoholu w wydechanym powietrzu kierował samochodem osobowym marki s. (...) o nr rej. (...) w ruchu lądowym,

to jest o popełnienie przestępstwa z art. 178 a § 1 k.k.

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Zduńskiej Woli z dnia 08 lutego 2018 roku wydanym w sprawie o sygn. akt II K 364/17 na podstawie art. 66 § 1 i 2 i art. 67 § 1 kk postępowanie karne o czyn wyczerpujący dyspozycję art. 178 a § 1 kk wobec oskarżonego A. M. (1) warunkowo umorzono na okres próby 2 lat. Na podstawie art. 67 § 3 kk orzeczono wobec oskarżonego zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym na okres 1 roku. Także na podstawie art. 67 § 3 kk orzeczono od oskarżonego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym i Pomocy Postpenitencjarnej świadczenie pieniężne w kwocie 3.000 złotych. Zaliczono oskarżonemu na poczet orzeczonego zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych okres zatrzymania prawa jazdy od dnia 11 października 2017 roku. Obciążono też oskarżonego kosztami sądowymi.

Wyrok ten na niekorzyść A. M. (1) zaskarżony został przez Prokuratora Rejonowego w Zduńskiej Woli, który w złożonej apelacji zarzucił mu błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał wpływ na jego

treść poprzez przyjęcie, że w niniejszej sprawie zachodzą wszystkie przesłanki zastosowania instytucji warunkowego umorzenia postępowania karnego, podczas gdy kompleksowa analiza zebranego w sprawie materiału dowodowego ocenionego swobodnie, zagrożenie jakie spowodował oskarżony dla ruchu drogowego, w tym zwłaszcza znaczna społeczna szkodliwość zarzucanego oskarżonemu czynu, prowadzi do odmiennego wniosku. Według apelującego przestępstwo z art. 178 a § 1 k.k. należy do czynów o wysokiej społecznej szkodliwości w związku niebezpieczeństwem stwarzanym przez nietrzeźwych kierowców i bardzo negatywnym odbiorem społecznym wypadków nagminnie przez nich powodowanych. Sąd I instancji niesłusznie warunkowo umorzył postępowanie karne prowadzone przeciwko oskarżonemu, pomimo zaistnienia obciążających go okoliczności takich, jak zawartość alkoholu, poruszanie się pojazdem mechanicznym ulicami o dużym natężeniu ruchu, a zachowanie A. M. ocenić należy jako charakteryzujące się dużą lekkomyślnością. Nadto oskarżyciel publiczny podkreślił, że nie ma w społeczeństwie przyzwolenia na prowadzenie pojazdów mechanicznych w stanie nietrzeźwości, gdyż takie zachowanie godzące w dobro, jakim jest bezpieczeństwo w komunikacji, mając na uwadze nagminność takich czynów skutkujących ewentualne skutki w postaci utraty życia i zdrowia, jakie mogą dotknąć nie tylko samych nietrzeźwych kierowców, ale również pozostałych niewinnych uczestników ruchu drogowego, jest samo w sobie społecznie szkodliwe w stopniu znacznym. Obliguje to do szczególnej walki z procederem, jakim jest jazda po spożyciu alkoholu i przemawia za surowym traktowaniem sprawców takich przestępstw (z uwagi na względy prewencji generalnej i indywidualnej). W chwili czynu – wedle Prokuratora Rejonowego w Zduńskiej Woli – oskarżony miał możliwość dania posłuchu normom prawnym określającym sposób postępowania w ruchu drogowym oraz zasadom prakseologicznym do tej dziedziny się odnoszących. Mimo to jednak włączył się do ruchu odbywającego się na drodze publicznej będąc w stanie nietrzeźwości narażając na niebezpieczeństwo dobra prawnie chronione innych uczestników tego ruchu i naruszając dobro prawne, jakim jest bezpieczeństwo w komunikacji. Oskarżyciel publiczny przy tym dodał, że pisemne motywy kwestionowanego orzeczenia nie wskazują w sposób i nie budzący wątpliwości, że stopień społecznej szkodliwości czynu zarzucanego A. M. (1) jak i stopień jego zawinienia nie są znaczne. Uproszczeniem przy tym jest twierdzenie, iż nieznaczny poziom alkoholu w wydychanym przez oskarżonego powietrzu przesądza o „nieznacznym” (str. 4 apelacji – K.103 odwr.) stopniu społecznej szkodliwości występkę stypizowanego w art. 178 a § 1 kk, a przyznanie się oskarżonego do popełnienia przestępstwa nie stanowi o stopniu społecznej szkodliwości czynu. W swoich ustaleniach Sąd Rejonowy w Zduńskiej Woli pominął okoliczności, w których A. M. dopuścił się przestępstwa. Nadto podkreślenia wymaga dwukrotna już karalność oskarżonego za wykroczenia w ruchu drogowym. W oparciu o tak zaprezentowane zarzuty apelujący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. Biorący udział w rozprawie apelacyjnej Prokurator Okręgowy w Sieradzu poparł apelację i zawarty w niej wniosek, równocześnie stwierdził: „ale gdyby Sąd doszedł do odmiennego stanowiska wnosi o zmianę wyroku poprzez orzeczenie środka karnego, jakim jest zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym na okres lat 2 jak również orzeczenie wobec oskarżonego obowiązku powstrzymywania się od nadużywania alkoholu lub używania innych środków odurzających”.

W pisemnej odpowiedzi na apelację obrońca A. M. (1) wniósł o utrzymanie w mocy zaskarżonego wyroku stwierdzając, że ferując kwestionowany wyrok organ meriti uwzględnił w sposób prawidłowy okoliczności czynu przypisanego oskarżonemu również wskazując, że charakteryzował się on „nieznaczną społeczną szkodliwością” (k. 113), aczkolwiek w toku rozprawy apelacyjnej dopuścił możliwość zmiany tego rozstrzygnięcia poprzez orzeczenie postulowanego wtedy przez oskarżyciela publicznego obowiązku powstrzymania się przez oskarżonego od nadużywania alkoholu lub używania innych środków odurzających.

Sąd zważył co następuje.

Apelacja Prokuratora Rejonowego w Zduńskiej Woli nie zasługuje na uwzględnienie. Brak jest podstaw do wydania w postępowaniu apelacyjnym orzeczenia uchylającego kwestionowany wyrok, ale też do jego zmiany w podanym na rozprawie odwoławczej zakresie. Zasadnym jest bowiem stanowisko, wedle którego argumentację zaprezentowaną w tym środku odwoławczym uznać należy za pozbawioną podstaw polemikę z prawidłowymi ustaleniami Sądu Rejonowego w Zduńskiej Woli, który właściwie ujął w ramy obowiązującego prawa przypisane oskarżonemu

zachowanie, po czym odpowiednio postępowanie to zweryfikował pod kątem jego stopnia społecznej szkodliwości oraz zawinienia A. M. (1).

Z przedstawionej problematyki wynika, że zarzuty podniesione przez oskarżyciela publicznego sprowadzają się do kwestionowania przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia ustaleń faktycznych w zakresie okoliczności wpływających na ocenę stopnia winy i społecznej szkodliwości czynu, a także dotychczasowego trybu życia oskarżonego. Zgodnie z treścią art. 115 § 2 k.k. dla ustalenia stopnia społecznej szkodliwości czynu niezbędne jest zbadanie zarówno strony przedmiotowej czynu (rodzaj i charakter naruszonego dobra, rozmiary wyrządzonej lub grożącej szkody, sposób i okoliczności popełnienia czynu, waga naruszonych przez sprawcę obowiązków), jak i jego podmiotowej strony (motywacja sprawcy, postać zamiaru). Należy zwrócić uwagę, że wszystkie z wymienionych w cytowanym przepisie okoliczności związane są z czynem, z jego stroną przedmiotową i podmiotową (postać zamiaru, motywacja, okoliczności czynu). Nie wpływają natomiast na stopień społecznej szkodliwości czynu okoliczności dotyczące sprawcy, charakteryzujące jego dotychczasowy tryb życia, warunki osobiste, właściwości, karalność, czy opinie o sprawcy. Okoliczności te są istotne przy doborze odpowiednich środków reakcji karnoprawnej.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należy skonstatować, że całokształt cech indywidualizujących przypisany oskarżonemu czyn powoduje, że jego ujemna wartość z punktu widzenia założonego przez ustawodawcę stopnia społecznej szkodliwości, nie jest znaczna. Takiej też prawidłowej oceny dokonał Sąd Rejonowy w Zduńskiej Woli.

Po pierwsze zgodzić się należy ze stanowiskiem, wedle którego ilość alkoholu w organizmie oskarżonego nie była duża – jedynie o 0,02 mg/dm³ przekraczała dolną granicę stężenia alkoholu w wydychanym powietrzu, za jaką grozi odpowiedzialność karna z art. 178a § 1 k.k. Rozpatrywać to należy przez pryzmat stopnia społecznej szkodliwości czynu zarzucanego A. M. (1). Oskarżyciel publiczny akcentuje tendencję wzrostową w uzyskanych pomiarach, o czym miałby świadczyć drugi wynik z użycia urządzenia elektronicznego użytego do badania stanu trzeźwości. Tymczasem tę kwestię rozpatrywać winno się w kontekście całokształtu przeprowadzonych badań, w świetle których w wydychanym przez oskarżonego powietrzu znajdowało się: o godz. 21:11 (w dniu 11 października 2017 roku) – 0,28 mg/dm³ alkoholu, o godz. 21:28 – 0,29 mg/dm³, ale już o godz. 21:31 – 0,26 mg/dm³ i o godz. 21:34 – 0,27 mg/dm³. Zgodzić się przez to należy z Sądem I instancji, że poziom alkoholu w organizmie A. M. mała.

Nadto, gdy weźmie się pod uwagę uwarunkowania, w których w stanie nietrzeźwości oskarżony prowadził pojazd mechaniczny zaznaczyć należy, że było to na ul. (...) w Z. w porze wieczornej (o godz. 21:00). Z jednej strony miejsce to usytuowane jest praktycznie w centrum tej miejscowości, ale z drugiej w tych godzinach panuje w podanym miejscu mniejszy ruch pojazdów jak i pieszych, a właściwa widoczność zapewniana jest także przy pomocy przydrożnych lamp. Pokonany odcinek drogi pojazdem kierowanym przez oskarżonego w stanie nietrzeźwości oscylował w granicach 1,8 km (w tym parametrze zgodzić się należy z obrońcą A. M. (1), co podane zostało w odpowiedzi na apelację w oparciu o uznane za wiarygodne wyjaśnienia oskarżonego).

W tym miejscu podkreślić należy, że możliwym i celowym jest zaliczenie na gruncie art. 115 § 2 k.k. („okoliczności popełnienia czynu”) do elementów przedmiotowych społecznej szkodliwości czynu, czasu, miejsca i sytuacji zachowania się sprawcy, szczególnych właściwości podmiotu lub przedmiotu bezpośredniego oddziaływania, szczególnego stanu sprawcy, przyczynienia się przez pokrzywdzonego do popełnienia czynu przez sprawcę. Gdy zaś chodzi o przestępstwa z konkretnego narażenia dobra na niebezpieczeństwo, to poza „rozmiarami grożącej szkody” – o czym stanowi art. 115 § 2 k.k. – wchodzić tu mogą ponadto w grę: stopień bezpośredniości niebezpieczeństwa oraz prawdopodobieństwo wywołania szkodliwego skutku. W takim też ujęciu przypisane A. M. (1) zachowanie może być uznane jako cechujące się społeczną szkodliwością, której stopień nie jest znaczny.

Prokurator Rejonowy w Zduńskiej Woli w rozpatrywanej apelacji forsuje tezę o praktycznie niemożności stosowania instytucji warunkowego umorzenia postępowania karnego wobec sprawców czynów wyczerpujących dyspozycję art. 178a § 1 k.k. Z pewnością z zapatrywaniem takim zgodzić się nie można. Mając na względzie założenia polityki karności instytucja ta winna być stosowana w razie popełnienia nie każdego występkę zagrożonego karą pozbawienia

wolności nie przekraczającą 3 (art. 66 § 1 k.k.) bądź 5 lat (art. 66 § 3 k.k.), lecz wyłącznie do tych spośród nich, które są mniej znaczące. Nie będzie takim występkiem, którego społeczna szkodliwość co prawda nie jest znaczna, lecz stopień zawinienia przypisanego sprawcy (art. 1 § 3 k.k.) wysoki czy nawet bardzo wysoki. Przecież w obecnie obowiązującym kodeksie karnym, w miejsce społecznego niebezpieczeństwa czynu, jako pojęcia często nadużywanego, wprowadzone zostało pojęcie społecznej szkodliwości czynu, a nadto (w §1 art. 66 k.k.) dołączony został dodatkowy warunek, mianowicie mniejszy niż znaczny stopień zawinienia, który jest zasadniczym uzupełnieniem (za: K. karny – Komentarz, Część ogólna – Tom II, M. K. i inni, G. 1999, str. 171). Kwestia tegoż zawinienia A. M. (1) została przez organ ferujący zaskarżony wyrok szeroko omówiona i to w sposób znajdujący aprobatę w postępowaniu odwoławczym. Odniesiono się przy tym do jego postępowania w dacie przypisanego mu przestępstwa. Równocześnie motywując istnienie przesłanek do zastosowania dobrodziejstwa warunkowego umorzenia postępowania wobec oskarżonego rozpatrzono to odnosząc się do różnych aspektów jego dotychczasowego postępowania, w tym także do kontynuowania nauki po ukończeniu szkoły średniej. Cieszy się on – co zawarte zostało w sporządzonym przez kuratora sądowego wywiadzie środowiskowym – pozytywną opinią w miejscu zamieszkania, gdzie postrzegany jest jako osoba grzeczna, bez cech negatywnych, uczynna, na którą można liczyć podczas organizowania lokalnych uroczystości. Nadto- co zaznaczono w tym wywiadzie – oskarżony posiada krytyczny osąd swojego zachowania stanowiącego przedmiot niniejszego procesu karnego. Sąd Rejonowy w Zduńskiej Woli podejmując decyzję o warunkowym umorzeniu postępowania w stosunku do A. M. odniósł się do popełnionych przez niego wykroczeń w ruchu drogowym (w dniu 01 kwietnia 2013 roku polegającego na nieposiadaniu przy sobie wymaganych dokumentów oraz w dniu 08 października 2015 roku polegającego na przekroczeniu prędkości, za które zastosowano odpowiednio mandaty karne w wysokości 50 złotych oraz w wysokości 200 złotych), które to zachowania nie mogą rzutować na ocenę dotychczasowej postawy oskarżonego dezawuuując jego pozytywny obraz funkcjonowania w społeczeństwie.

Reasumując zdaniem Sądu Okręgowego w niniejszej sprawie należało dokonać ustaleń prowadzących do wniosku, iż stopień społecznej szkodliwości czynu oraz stopień zawinienia A. M. (1) nie były znaczne, a tym samym ocena i wnioski, do jakich doszedł organ I instancji zasługują na aprobatę. Również Sąd Odwoławczy nie ma wątpliwości co do spełnienia pozostałych przesłanek z art. 66 § 1 k.k. Oskarżony nie był dotychczas karany za przestępstwo umyślne (nie karano go za jakiegokolwiek przestępstwo), a okoliczności popełnienia zarzucanego mu czynu nie budzą żadnych wątpliwości. Występuje w stosunku do niego pozytywna prognoza kryminologiczna. Dlatego też zdaniem Sądu Okręgowego zasadne było rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego w Zduńskiej Woli o warunkowym umorzeniu postępowania karnego wobec A. M.. Prezentowana przez oskarżonego postawa uzasadnia przypuszczenie, że pomimo takiego rozstrzygnięcia będzie przestrzegał porządku prawnego i nie popełni w przyszłości przestępstwa. Z tych też powodów, na podstawie art. 437 § 1 k.p.k., zaskarżony wyrok utrzymano w mocy.

Wspomnieć jedynie należy, że postulowana na rozprawie apelacyjnej zmiana kwestionowanego rozstrzygnięcia w zakresie orzeczonego środka karnego w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym czy też dotycząca zobowiązania A. M. (1) do powstrzymywania się od nadużywania alkoholu lub używania innych środków odurzających nie znalazła aprobaty w postępowaniu odwoławczym. W tej ostatniej kwestii brak jest jakiegokolwiek elementów świadczących o problemie alkoholowym oskarżonego. Nadto brak też jakiegokolwiek symptomów wskazujących nawet na jego kontakty z innymi środkami odurzającymi. Z kolei orzeczony zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych w sposób właściwy odzwierciedla potrzebę wyeliminowania A. M. na określony okres spośród grona kierowców.

O kosztach postępowania odwoławczego rozstrzygnięto na podstawie art. 636 § 1 k.p.k. obciążając nimi Skarb Państwa.